

Bogusława Bednarczyk

prof. nadzw. dr hab., Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

**THE 8TH INTERNATIONAL CONFERENCE
ON HUMAN RIGHTS EDUCATION:
BRIDGING OUR DIVERSITIES,
CONCORDIA UNIVERSITY, FACULTY OF LAW,
MONTREAL, 30 NOVEMBER – 3 DECEMBER 2017**

Kolejny Międzynarodowy Kongres Human Rights Education: *Bridging our Diversities* został zorganizowany przez znakomite grono licznych organizacji międzynarodowych oraz lokalnych kanadyjskich. Wśród nich należy wymienić: International Centre for Human Rights Education Canada (Equitas), Montreal Concordia University – Faculty of Law, Centre for Human Rights and Legal Pluralism, McGill University, Montreal, Université du Québec à Montréal (UQAM), Western Sydney University, Australian Council for Human Rights i Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka.

Była to już ósma międzynarodowa konferencja z serii HREC (poprzednie: 2010 r., University of Western Sydney; 2011 r., University of KwaZulu-Natal, Durban, RPA; 2012 r., Uniwersytet Jagielloński w Krakowie; 2013 r., Soochow University, Tajpej, Taiwan; 2014 r., American University, Washington DC, USA; 2015 r., University College Roosevelt, Middelburg, Holandia). Organizatorem VII kongresu w roku 2016 był Wydział Prawa Uniwersytetu Santiago de Chile, kolejny jest planowany w roku 2018 ponownie w Sydney.

Honorowy patronat nad Kongresem objęła Valérie Plante, burmistrz Montrealu, i Andrew Gilmour, zastępca sekretarza generalnego ONZ do spraw praw

człowieka. Otwarcia dokonał Ian Hamilton dyrektor Equitas, oraz dr Sev Ozdowski, główny koordynator dorocznych HREC.

W konferencji udział wzięło ponad 300 naukowców i praktyków, przede wszystkim z regionu Afryki i Azji Południowo-Wschodniej: prawników, socjologów, pedagogów, polityków, pracowników społecznych i członków grup religijnych, specjalistów reprezentujących organizacje międzynarodowe, ośrodki uniwersyteckie, organizacje pozarządowe i regionalne grupy inicjatywy. Interdyscyplinarny charakter konferencji pozwolił na podjęcie szerokiego wachlarza zagadnień ogólnych i szczegółowych. Stanowiła ona forum wymiany poglądów na wiele zagadnień teoretycznych oraz praktycznych. Było to możliwe głównie dzięki specjalistycznej wiedzy uczestników konferencji z różnych regionów świata, którzy – uwzględniając odmienne implikacje i punkty widzenia odnośnie do aktualnej sytuacji oraz prognozy dalszej ewolucji wkładu edukacji praw człowieka w przemiany i rozwój współczesnego, demokratycznego społeczeństwa obywatelskiego – nie uchylali się także od ustosunkowania się do wielu spraw trudnych. Rozlega tematyka konferencji znalazła rozwinięcie w szeregu paneli i warsztatów merytoryczno-tematycznych, podzielonych na 4 grupy:

1. Contribution of HRE in tackling global challenges
 - Role of HRE in building respect for diversity, and more equitable and inclusive communities;
 - HRE programs for preventing conflict and violent extremism;
 - HRE and the 2030 Sustainable Development Agenda;
 - Protecting and creating enabling environments for human rights educators;
 - HRE programs addressing environmental issues.
2. Strategies for greater engagement of Governments and civil society in HRE
 - Influencing and strengthening a Government's HRE agenda;
 - The role of NHRIs and civil society in engaging authorities for HRE;
 - Strengthening an NHRI's or civil society's HRE agenda;
 - HRE within government institutions, NHRIs and civil society organizations;
 - Effective engagement with decision makers and contributing to policy dialogue on HRE.
3. HRE practices for building equitable and inclusive communities
 - Promoting the participation and protection of children and youth through HRE;
 - Promoting gender equality through HRE;
 - Promoting equality for the LGBTQI community through HRE;
 - Promoting equality for migrants, refugees, newcomers through HRE;
 - Promoting equality and inclusion of people living with disabilities through HRE;
 - HRE as a means for reconciliation with indigenous peoples.

4. HRE tools and tactics to enhance impact

- The use of new technology, media and social media;
- Learning from and engaging with other disciplines and sectors;
- Strategies for encouraging HRE in non-traditional settings (e.g. youth centers, children's camps, sports leagues, city council meetings, health service centers);
- Tools and strategies for HRE evaluation;
- Indicators for measuring results of HRE.

Motywy przewodnim cyklu konferencji HRE jest założenie, że edukacja o prawach człowieka to różnorodne działania mające na celu przekazywanie wiedzy o prawach człowieka, i zachęcanie do działalności w ich obronie. W tym kontekście edukacja o prawach człowieka powinna być skutecznym narzędziem, które obejmuje nie tylko proces uczenia się, ale również konkretnych działań. Edukacja o prawach człowieka jest procesem długotrwałym, przez który każdy uczy się tolerancji i respektowania godności innych, a także poznaje środki i metody zapewniające wzajemne respektowanie we wszystkich społecznościach. Edukacja o prawach człowieka w dłuższej perspektywie zmienia postawy i zachowania ludzi, przyczyniając się do powszechnego poszanowania praw i wolności. Wzmacnia wiedzę, uczy jednostkę umiejętności stawiania w obronie praw swoich i innych ludzi. Rozwijanie świadomości praw człowieka może i powinno być pierwszym krokiem w realizacji działań edukacyjnych, zarówno w szkole, jak i w społeczności lokalnej, w państwach i na szerokiej płaszczyźnie międzynarodowej.

Edukacja w aspekcie praw człowieka uznana została przez promotorów i organizatorów dorocznych międzynarodowych spotkań, podobnie zresztą jak przez całą współczesną społeczność międzynarodową, za jedno z podstawowych praw człowieka. Te cykliczne spotkania przedstawicieli międzynarodowego grona obrońców praw człowieka promują i utrwalają pogląd, że edukacja praw człowieka nie jest i nie może być celem samym w sobie – stanowi nieodzowny element przygotowania współczesnych społeczeństw do wspólnego, globalnego współżycia. Edukacja na rzecz społeczeństwa demokratycznego skupia się na praktycznych umiejętnościach i działaniach mających pomóc młodzieży i dorosłym aktywnie uczestniczyć w życiu demokratycznym, w korzystaniu z praw człowieka i wykonywaniu obowiązków. Edukacja dla wzajemnego szacunku i zrozumienia podkreśla godność, szacunek dla innych i służy poprawie relacji między ludźmi o różnych tradycjach kulturowych.

Punktem wyjścia cyklu konferencji jest teza, że edukacja praw człowieka jest ważnym elementem edukacji globalnej, która stawia sobie za cel ukształtowanie świata bardziej sprawiedliwego dla wszystkich jego mieszkańców. Współczesna edukacja to proces stałego kształcenia „obywateli świata”, wyposażania

młodzieży w globalną świadomość, eliminację ksenofobii i uprzedzeń jako przyczyn destrukcyjnego współzycia grupowego.

Uczestnicy spotkań zwracają uwagę na konieczność zmierzenia się z nowymi wyzwaniami stojącymi przed edukacją o prawach człowieka w dobie globalizacji. W obliczu globalizacji współczesnego świata, rosnącej liczby wielonarodowych i wieloetnicznych państw, problemów wielokulturowości, współistnienia odmiennych wartości w ramach jednego bytu państwowego, coraz częściej zwraca się uwagę na ideologię wielokulturowości. W tym procesie dialog międzykulturowy odgrywa coraz istotniejszą rolę edukacyjną. Edukacja praw człowieka w XXI wieku staje wobec coraz większych wyzwań współczesnego świata, co wymaga gruntownej modernizacji systemów i programów edukacyjnych, współpracy zarówno organizacji międzynarodowych, pozarządowych, jak i instytucji państwowych, które kształtują procesy i modele edukacyjne w swoich granicach.

W opinii uczestników konferencji na proces edukacji do bezpieczeństwa i pokoju istotny wpływ wywierają wyzwania regionalne, a grupy zmarginalizowane mogą zostać wzmocnione poprzez edukację praw człowieka, która pozwala im wyrażać swoje obawy, poglądy i wartości. Edukacja praw człowieka daje im wiedzę i umiejętności reagowania na łamanie praw człowieka.

Wiele uwagi poświęca się także modelowi edukacji regionalnej, w której wiedza o regionie, wiedza o małej ojczyźnie i wychowanie regionalne zostaje wzbogacone elementami z zakresu poszanowania wartości innych (mniejszości). Do podstawowych problemów metodologicznych koncepcji edukacji regionalnej należą wieloznaczność, a w konsekwencji dowolność interpretacyjną następujących pojęć kluczowych: region, regionalizm, ojczyzna, tradycja, dziedzictwo kulturowe czy tożsamość regionalna.

Uczestnicy dorocznych spotkań dostrzegają, iż dyskryminacja zmodernizowała się, stała się bardziej subtelna i zgodna z wytycznymi politycznej poprawności, która w większym stopniu niż kiedykolwiek wcześniej rozprzestrzeniła się w społeczeństwie. W tym kontekście istotne znaczenie ma także uwypuklenie zaniepokojenia wielu środowisk obecnym wzrostem aktów nietolerancji, przemocy, terroryzmu, ksenofobii, agresywnego nacjonalizmu, wykluczenia, marginalizacji i dyskryminacji, skierowanych przeciwko narodowym, etnicznym, religijnym i językowym mniejszościom, uchodźcom, imigrantom i narażonym na niebezpieczeństwo grupom społecznym; a także aktami przemocy i zastraszania popełnianymi wobec jednostek zachowujących wolność opinii i wyrażania jej – tym wszystkim, co zagraża utrwalaniu pokoju i demokracji zarówno w płaszczyźnie narodowej, jak i międzynarodowej oraz stanowi przeszkody dla rozwoju. Podjęto próbę wypracowania wspólnego stanowiska w odniesieniu do edukacji jako najskuteczniejszego sposobu zapobiegania nietolerancji. Za pierwszy krok w edukacji dla tolerancji uznano nauczanie ludzi, czym

są ich wspólne prawa i swobody. Uznano, że edukacja dla tolerancji powinna być traktowana jako nagląca konieczność i mieć na celu przeciwstawienie się wpływom, które prowadzą do strachu i wykluczenia innych, oraz powinna pomagać młodym ludziom w rozwijaniu zdolności niezależnego sądu, krytycznego myślenia i etycznego rozumowania. Edukacyjne strategie i programy powinny przyczyniać się do rozwoju zrozumienia, solidarności i tolerancji zarówno wśród jednostek, jak i grup etnicznych, społecznych, kulturowych, religijnych i językowych oraz całych narodów.